

Til lovforslag nr. L 37. Betænkning afgivet af Retsudvalget den 18. januar 2000

Betænkning

over

Forslag til lov om indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til justitsministeren, som denne har besvaret skriftligt. Et af udvalgets spørgsmål og justitsministerens svar herpå er optrykt som bilag til betænkningen.

Endvidere har udvalget modtaget en skriftlig henvendelse fra Kaj Robert Svendsen og Rosemary Goddard Svendsen, Skibby.

Der er af to mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *mindretal* (Venstres, Dansk Folkepartis, Centrum-Demokraternes, Kristeligt Folkepartis og Frihed 2000's medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med det under nr. 2 stillede ændringsforslag. Skulle dette ændringsforslag ikke blive vedtaget, vil mindretallet stemme imod lovforslaget ved 3. behandling.

Mindretallet anerkender, ligesom landbruget også selv gør, at det fremsatte lovforslag med sit indhold om adgang til overbrusningsanlæg for avls- og slagtesvin, adgang til rodemateriale og formindsket brug af spaltegulve kan være med til at sikre dansk landbrugs politik om størst mulig dyrevelfærd – en politik, som landbruget selv på glimrende vis er gået i spidsen for.

Mindretallet finder, hvilket der gives udtryk for med ændringsforslag nr. 2, at der skal være harmoni mellem kravene om dyrevelfærd, dyrenes faktiske behov, lovenes praktiske anvendelse og investeringens udbytte.

En gris vil typisk veje de 20 kg, som efter lovforslaget er vægtgrænsen for kravet om overbrusningsanlæg, når grisen er 7-8 uger gammel. I dag lader landmanden grisen gå i fravænningsstalden, til den er 10 uger – altså til den efter lovens definition i § 2, stk. 2, er et avls- eller slagtesvin.

I fravænningsstalden er der ofte varme i gulvet eller andre særlige ekstraanordninger, som beskytter grisen mod kulde, men også varme – efter samme princip som al isolering gør om sommeren.

Lovforslaget stiller et urimeligt krav til landbruget om at installere overbrusningsanlæg i fravænningsstierne, hvor hvert hold grise kun opholder sig i 6 uger, nemlig i alderen fra 4 til 10 uger, og hvor de i $\frac{2}{3}$ af tiden er under 20 kg.

I værste fald medfører regeringens lovkrav, at enkelte landmænd fristes til at udflytte grisene fra fravænningsstien noget tidligere for at overholde 20 kg-grænsen. Så har de overholdt loven, men grisen har fået ringere forhold.

Ændringsforslaget om at ændre vægtgrænsen fra 20 kg til 30 kg (10 uger) støttes af Arbejdsgruppen om hold af svin, som udtaler, »at formentlig kun vil være tale om meget begrænsede perioder, hvor det på grund af varmen vil være nødvendigt at bruge overbrusningsanlægene på smågrise, der vejer fra 20 til 30 kg«.

Endvidere støttes ændringsforslaget af Det Veterinære Sundhedsråd, som foreslår, at »vægtgrænsen for krav til overbrusningsanlæg sættes op til 30 kg, fordi de fleste staldsystemer er indrettet således, at grisene flyttes til ung- eller slagtesvinestalde ved 20-30 kgs vægt ofte i

forbindelse med salg. Sundhedsrådet finder det derfor uhensigtsmæssigt at fastsætte vægtgrænsen til 20 kg og derved pålægge svineproducenterne at installere et overbrusningsanlæg, hvor der ikke eller kun i ringe omfang er behov herfor.

At landbruget er enig i ovennævnte betragtninger, forventer mindretallet ikke tillægges nogen betydning fra regeringens side. Det skal dog i al ydmyghed påpeges, at det er landbruget, som skal finansiere disse tvivlsomme investeringer.

Mindretallet finder det urimeligt, at landbrugsvelvilje skal overbydes af Folketinget, som påfører krav og restriktioner ud fra devisen om, at »det kan da ikke afvises, at det hjælper«.

Mindretallet har ønsket justitsministerens svar på spørgsmål nr. 12 optrykt som bilag til betænkningen.

Et *andet mindretal* (Socialdemokratiets og Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *tredje mindretal* (Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget og ændringsforslagene ved 2. behandling.

Et *fjerde mindretal* (Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de under nr. 1 og 3 stillede ændringsforslag. Som anført under lovforslagets 1. behandling mener SF ikke, at Arbejdsgruppen om hold af svin har argumenteret overbevisende for sit forslag om, at fravænningsalderen fastholdes til 3 uger. SF vil derfor opfordre justitsministeren til at se bort fra denne anbefaling og i stedet i den bekendtgørelse, der forventes udstedt i medfør af loven, hæve fravænningsalderen til 4 uger.

Et *femte mindretal* (Enhedslistens medlem af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget og ændringsforslagene ved 2. behandling.

Enhedslisten mener, at lovforslaget vil medføre investeringer på tocifrede milliardbeløb over de næste 10 år i stalde, som vil være en afgørende hindring for, at svineproduktionen omlægges til økologisk produktion, således at svinenes grundlæggende behov kan tilfredsstilles. De stalde, som bliver bygget til at opfylde lovforslagets krav, vil skulle betales ud (afskrives), før landmændene kan drive svineproduktionerne økologisk, fordi disse stalde ikke rationelt kan

bygges om til noget, hvori svinene kan udfolde deres mest basale fysiske og adfærdsmæssige behov. Dermed vil økologien og rimelige forhold for svinene være udsat i minimum 20 år. Det mener Enhedslisten er for høj en pris at betale for nogle små forbedringer i svinenes forhold nu. I stedet for kortsigtede, perspektivløse ændringer, som medfører fejlinvesteringer, er det afgørende for Enhedslisten, at de langsigtede mål præciseres med overgangsordninger, så de langsigtede mål ligger fast i konkrete vedtagelser. Så accepterer vi hellere en lang overgangsordning på 20 år.

Enhedslisten kan stemme for forslag, der inden for 20 år fører til staldbyggeri til smågrise og slagtesvin, hvor følgende forhold er opfyldt:

Grisenes behov for at opholde sig et sted, hvor temperaturen passer dem, skal tilfredsstilles. Det fordrer, at der er udeareal i tilknytning til stalde. Det nuværende forslag om at indrette overbrusning er en ikkeløsning, da den fugtighed, det giver, hverken vil være god for svinenes eller bygningernes helbred, og el- og olieregningerne vil eksplodere til ekstra opvarmning og udluftning. De midler vil være bedre investeret i udearealer. Med udearealer vil der være mulighed for at tilbyde svinene mudderbade til afkøling og beskæftigelse. Smågrise, avls- og slagtesvin skal altså have adgang til udearealer. Udearealet skal være så stort, at alle grise kan opholde sig der samtidig. Tilsammen skal ude- og indearealet være så stort, at svinene kan ligge i udstrakt sideleje samtidig.

Grisene skal kunne hvile på et ordentligt strøet leje, så der er lunt, trygt og frit for træk. Det stiller krav om helt andre håndfaste formuleringer om tildeling af halm, for at bygningerne bliver indrettet til både udmugning og indkøring af disse store mængder halm.

Svinenes sociale behov for at æde og sove sammen skal kunne tilfredsstilles. Det fordrer, at der stilles krav om plads til, at alle svin kan ligge i bugleje samtidig, og at der er en ædeplads pr. svin.

Ellers vil de svin, som befinder sig nederst i hierarkiet, ikke kunne få deres sult- og hvilebehov tilfredsstillet. Svinene skal ud over halm også have grovfoder for at kunne føle sig mætte og være beskæftiget, så stress forebygges, men også fordi grovfoder holder maven i orden, så diarreproblemer og deraf følgende medicinerings med antibiotika forebygges. Stalde til smågrise,

avls- og slagtesvin skal altså være indrettet med dyb halmstrøelse på et område så stort, at alle svin kan hvile i bugleje samtidig. Der skal også tilbydes andet grovfoder end halm. Der skal være en ædeplads pr. svin.

Halebid er et af de første og mest håndfaste tegn på, at svinene er stressede. Denne mulighed for at udtrykke sig skal ikke kunne fjernes ved at klippe halespidsen af. Intet tyder på, at dyreværnsloven efterleves med hensyn til, at halekupering ikke må anvendes forebyggende. Halekupering er forbudt.

Enhedslisten foreslår, at lovforslaget henvises til fornyet udvalgsbehandling mellem 2. og 3. behandling med henblik på at drøfte de ændringsforslag, Enhedslisten agter at stille.

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et *mindretal* (SF):

Til § 3

1) Paragraffen affattes således:

»§ 3. Mindst $\frac{1}{2}$ af det til enhver tid gældende minimumskrav til stiaarealet skal være fast eller drænet gulv eller en kombination heraf.«

Af et *mindretal* (V), tiltrådt af et *mindretal* (DF, CD, KRF og FRI):

Til § 4

2) Ordene »smågrise over 20 kg,« udgår.

Af et *mindretal* (SF):

Til § 9

3) *Stk. 3* affattes således:

»*Stk. 3*. De i §§ 3-5 nævnte krav skal for bygninger, der er taget i brug før den 1. juli 1990,

være opfyldt senest den 1. juli 2005. For bygninger, der er taget i brug mellem den 1. juni 1990 og den 1. juli 1995, skal kravene være opfyldt senest den 1. juli 2010, og for bygninger, der er taget i brug mellem den 1. juli 1995 og den 1. juli 2000, skal kravene være opfyldt senest den 1. juli 2015.«

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Ændringsforslaget indebærer, at den del af stiaarealet, der skal have fast eller drænet bund, bliver det samme for såvel smågrise som avls- og slagtesvin og fastsættes til mindst $\frac{1}{2}$ af stiaarealet. Forslagsstillerne kan ikke se, at der i rapporten fra Arbejdsgruppen om hold af svin er nogen begrundelse for forslaget om, at avls- og slagtesvin alene skal have $\frac{1}{3}$ af arealet som fast eller drænet gulv, og finder det derfor mest hensigtsmæssigt, at kravet bliver det samme for såvel avls- og slagtesvin som for smågrise.

Til nr. 2

Det foreslås, at kravet om installering af overbrusningsanlæg eller tilsvarende anordninger alene skal gælde i stier til avls- og slagtesvin.

Til nr. 3

Forslagsstillerne finder det helt urimeligt og unødvendigt med så lang en overgangsperiode, som lovforslaget lægger op til. Derfor foreslås med ændringsforslaget en graduering af overgangsperioden, således at bygninger, der er taget i brug før 1990, skal opfylde kravene i 2005, bygninger taget i brug før 1995 skal opfylde dem i 2010, og endelig, at bygninger taget i brug før 2000 skal opfylde dem i 2015.

Dorte Bennedsen (S) Lissa Mathiasen (S) fmd. Per Kaalund (S) Else Marie Mortensen (S)

Jan Petersen (S) Anne Baastrup (SF) nfmd. Sonja Albrink (CD) Elisabeth Arnold (RV)

Søren Søndergaard (EL) Birthe Rønn Hornbech (V) Inge Dahl-Sørensen (V) Karen Rønde (V)

Tom Behnke (FRI) Helge Adam Møller (KF) Jens Heimburger (KF) Peter Skaarup (DF)

Jann Sjursen (KRF)

Et af udvalgets spørgsmål og justitsministerens svar herpå

Spørgsmål nr. 12:

Er ministeren opmærksom på det problem, der vil opstå ved overbrusning i stalde med dybstrøelse, som vil medføre, at vandet fra overbrusningen ikke kan løbe ud af stien, og hvilke forslag til løsning af problemet kan ministeren pege på?

Svar:

Efter lovforslagets § 4 skal der i stier til smågrise over 20 kg, avls- og slagtesvin være installeret et overbrusningsanlæg eller en tilsvarende anordning, der skal bruges til at regulere dyrenes kropstemperatur.

Ifølge bemærkningerne til § 4 kan et overbrusningsanlæg indstilles til, f.eks. når det er over en vis temperatur, én gang i timen at sende forstøvet vand ud over et bestemt område af stien. Man behøver ikke at anvende så store mængder vand, at eventuel strøelse i nærheden bliver gennemblødt.

Med den foreslåede formulering af kravet i § 4 om »et overbrusningsanlæg eller en tilsvarende anordning« kan den enkelte svineproducent vælge den tekniske løsning, der passer bedst til vedkommendes staldindretning.

Dybstrøelsesstalde kan f.eks. indrettes med en separat renseng ved siden af dybstrøelsesarealet, hvor der er spaltegulv eller lignende, og hvor svinene kan gøde. Der kan i sådanne stalde monteres overbrusningsanlæg i rensengangen.

I anledning af det stillede spørgsmål har Justitsministeriet indhentet en supplerende udtalelse fra Danmarks JordbrugsForskning, Forskningscenter Foulum, der har oplyst følgende:

»Dansk rådgivning med hensyn til overbrusning til slagtesvin er overvejende baseret på en afprøvning under danske produktionsforhold fra 1997¹. Erfaringerne fra denne afprøvning suppleres for tiden med en erfaringsindsamling i regi af Den rullende Afprøvning, Landsudvalget for Svin. Afprøvningen fra 1997 viste, at en gavnlig effekt for smågrises og slagtesvins mulighed for varmeafgivelse opnås ved overbrusning med et

vandforbrug på 0,3-1 liter vand pr. gris pr. døgn. Vandforbruget afhænger af de klimatiske forhold, men var selv i ekstremt varme perioder mindre end 1 liter pr. gris pr. døgn. Det anslås, at ca. 75 pct. af denne ekstra tilførte vandmængde fordamper. Den mængde, der vil optræde i væskeform i stien, vil således højst udgøre 0,1-0,25 liter pr. gris.

Denne ekstra væskemængde tilført af vand fra overbrusning skal sammenholdes med, at grise i vægtintervallet fra 25-95 kg drikker 5,5-10 liter vand om dagen, hvor størstedelen udskilles gennem urin og fordampning. For en gris på 50 kg vil fordampningen under moderate temperaturforhold udgøre 1,5-2 liter, mens den resterende mængde vil udskilles i form af urin. Etablering af overbrusning vil således kun medføre en meget begrænset forøgelse af væskemængden i stien og vil næppe medføre nye eller forøgede problemer. Det skal dog generelt bemærkes, at dræning af gulvene i dybstrøelsesstalder vil sikre mod fugtproblemer.

Det skal afslutningsvis nævnes, at der såvel ud fra en velfærdsmæssig som ud fra en produktionsmæssig betragtning ofte synes at være betydelige problemer relateret til svinenes manglende mulighed for afkøling i dybstrøelsesstalde uden overbrusning.«

De betydelige problemer, der nævnes i den afsluttende bemærkning, skyldes, at svin i dybstrøelsesstalde *uden overbrusning* – i modsætning til svin i traditionelle stalder – ikke kan afkøle sig ved at lægge sig på spaltegulvet eller betongulvet. Det er derfor vigtigt, at også svin i dybstrøelsesstalde får adgang til overbrusningsanlæg eller tilsvarende anordninger.

Hvis der er opført dybstrøelsesstalde uden overbrusningsanlæg, er der i henhold til lovforslagets § 9, stk. 3, en overgangsperiode på 15 år, hvor svineproducenterne kan bygge staldene om, herunder indlægge afløb eller dræne gulvet.

¹ Litteratur herom: Pedersen, L.B., Jensen, K.H., Andersen, H.M.L., 1997. Køling af slagtesvin ved brug af overbrusningsanlæg. Meddelelse nr. 355, Landsudvalget for Svin.